

การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์

ในการวิเคราะห์กระบวนการต่อสู้ของสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย จะวิเคราะห์อยู่บนพื้นฐานของสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ 3 ประการด้วยกัน คือ

1. สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยได้ใช้แนวทางและวิธีการต่อสู้ โดยการผลักดันเรียกร้องและยื่นคำแถลงการณ์ร่วมต่าง ๆ รวมทั้งได้รับการสนับสนุนจากนักหนังสือพิมพ์ต่างประเทศซึ่งเป็นผลให้รัฐบาลดำเนินการออกพระราชกำหนดยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42
2. การตื่นตัวทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยของกลุ่มประชาชน มีผลทำให้เกิดการยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42
3. การเติบโตของเศรษฐกิจแบบเสรีในประเทศไทยมีส่วนทำให้เกิดการยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42

พื้นฐานสมมติฐานเบื้องต้นทั้ง 3 ข้อนี้ เป็นการนำเนื้อหาของบทที่ 3 และบทที่ 4 มาวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่กระบวนการต่อสู้ของสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยต่อไป จากสมมติฐานข้อ 2-3 นั้น เป็นเรื่องที่ว่าด้วยสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งเป็นเนื้อหาของบทที่ 3 ซึ่งผู้จัดทำคิดว่าสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ดังกล่าว มีความสัมพันธ์กับการใช้คำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ด้วย กล่าวคือในสมัยนายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี สภาพการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ไม่ค่อยมีเสถียรภาพมากนัก อันเนื่องมาจากเป็นช่วงที่รัฐบาลเพ็งรวมตัวกันภายหลังจากที่ได้มีการปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน เมื่อปี 2519 และเป็นช่วงที่รัฐบาลได้นำเอาคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 มาใช้ในการควบคุมหนังสือพิมพ์ค่อนข้างมาก ในช่วงระยะเวลาเพียง 1 ปี รัฐบาลสั่งปิดหนังสือพิมพ์ถึง 17 ครั้งด้วยกัน ประกอบกับในช่วงดังกล่าวเป็นช่วงที่มีปัญหาทางด้านการคุกคามของคอมมิวนิสต์ ทำให้รัฐบาลต้องหันมาให้ความสนใจกับปัญหาดังกล่าวค่อนข้างมาก งบประมาณ

ส่วนใหญ่ถูกนำมาใช้ในการปราบปรามคอมมิวนิสต์ หนังสือพิมพ์จึงกลายเป็นสื่อที่รัฐบาลต้องคอยให้ความระมัดระวังเป็นอย่างมาก และเกรงว่าถ้าปล่อยให้หนังสือพิมพ์มีเสรีภาพก็กลัวว่าคอมมิวนิสต์จะใช้เสรีภาพในการปลุกปั่น ชุองประชาชนให้หลงผิด ซึ่งก็มีวิธีการเดียวเท่านั้นที่จะทำให้หนังสือพิมพ์เป็นไปตามที่รัฐบาลต้องการได้ นั่นก็คือ การเข้ามาควบคุมหนังสือพิมพ์อย่างเข้มงวดโดยการใช้อำนาจพิเศษ ซึ่งจะเห็นได้ว่ารัฐบาลชุดนี้เป็นรัฐบาลอำนาจนิยม ค่อนข้างจะเผด็จการขาดความเป็นประชาธิปไตย อันจะเห็นได้จากเป็นรัฐบาลที่มาจากการแต่งตั้ง มิได้เป็นการเลือกตั้งเข้ามาตามวิถีทางประชาธิปไตย

ในสมัยรัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นนายกรัฐมนตรี เสรีภาพของหนังสือพิมพ์ดูเหมือนว่าจะดีขึ้น หนังสือพิมพ์สามารถวิพากษ์วิจารณ์นโยบายของรัฐบาลได้อย่างกว้างขวาง มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งสภาพของการเมืองและเศรษฐกิจในสมัยนั้นเริ่มที่จะสดใสขึ้น มีการติดต่อสัมพันธ์กับชาวต่างประเทศมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามการควบคุมหนังสือพิมพ์โดยคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ก็ยังคงมีอยู่ในรูปของการสั่งถอนใบอนุญาต การเป็นผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา บรรณาธิการ หรือเจ้าของหนังสือพิมพ์ อันเนื่องมาจากการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ไปขัดต่อนโยบาย "ผู้ประสานผลประโยชน์คนสำคัญ" ระหว่างกองทัพกับนักธุรกิจ ซึ่งนายกรัฐมนตรีพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ กำลังจะสร้างฐานอำนาจให้เกิดความมั่นคง เพื่อเสถียรภาพของรัฐบาลและเพื่อภาพพจน์ที่ดีในสายตาของชาวต่างประเทศ

ครั้นเมื่อถึงสมัยของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ มาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี สภาพการณ์โดยรวมตั้งแต่เริ่มเข้ามาบริหารประเทศ จนกระทั่งลาออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรี นั้น พบว่าเหตุการณ์ทางด้านการเมืองค่อนข้างจะประสบกับปัญหาอยู่บ้าง แต่ก็ไม่ได้ทำให้การควบคุมหนังสือพิมพ์เป็นไปอย่างมากมายเหมือนแต่ก่อน หนังสือพิมพ์มีสิทธิเสรีภาพมากขึ้นกว่า 2 ยุคสมัยที่ผ่านมา มีการแก้ไขกฎหมาย พร.42 โดยได้ให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดคำอุทธรณ์ของหนังสือพิมพ์ถูกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ในการสั่งถอนใบอนุญาต แทนที่จะให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ชี้ขาดคำอุทธรณ์เหมือนก่อน รวมทั้งสภาวะทางเศรษฐกิจที่มีการขยายตัว ทำให้หนังสือพิมพ์หันมาให้ความสนใจกับความอยู่รอดของตัวเองมากขึ้น

ต่อมาในยุคของรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เปลี่ยนแปลงไปจากยุคของรัฐบาล 3 สหมีที่กล่าวมาแล้วเป็นอย่างมาก ยุคนี้ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองเป็นอย่างมาก ในส่วนของการเมือง รัฐบาลชุดนี้มาจากการเลือกตั้งทั้งหมด ซึ่งถือว่าเป็นรัฐบาลประชาธิปไตยเต็มใบไม่ใช่ครึ่ง ๆ กลาง ๆ เช่นแต่ก่อน การเรียกร้อง การชุมนุม การประท้วงในยุคนี้จึงมีมาก เพราะเป็นยุคของเสรีภาพ รวมทั้ง เศรษฐกิจโดยทั่วไปจัดว่าเติบโตสุดขีด เป็นยุคของทุนนิยมที่ดินมีราคาสูงมากเกษตรกรรมรุ่งโรจน์ทั่วทั้งวันทั่ว มีการลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมมากขึ้น ต่างประเทศเข้ามาลงทุนในประเทศไทยสูงกว่าทุก ๆ ปีที่ผ่านมา หนังสือพิมพ์จึงได้มีการรวมตัวกันเรียกร้องให้ยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 ในช่วงที่ประชาธิปไตยกำลังเบ่งบาน โดยการรวมตัวกันครั้งนี้ได้ใช้ชื่อว่า "สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย" และการเรียกร้องครั้งนี้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งต่างจากยุคอื่น ๆ และมีความรุนแรงมากขึ้นเมื่อเห็นว่ารัฐบาลจะไม่ยอมยกเลิกกฎหมายฉบับดังกล่าว ประกอบกับสภาวะการเมืองในขณะนั้น ค่อนข้างจะคลอนแคลน เนื่องจากความขัดแย้งที่รัฐบาลมีกับสถาบันทางทหาร ทำให้รัฐบาลอยู่ในสภาพที่กลืนไม่เข้าคายไม่ออก กล่าวคือถ้ารัฐบาลไม่ตัดสินใจคืนเสรีภาพให้กับหนังสือพิมพ์แล้ว ก็เกรงว่าหนังสือพิมพ์จะไปเข้ากับฝ่ายทหาร และเสนอข่าวโจมตีรัฐบาล แต่ครั้งนี้จะยกเลิกกฎหมายการพิมพ์ทั้งหมดเสียก็กลัวว่าหนังสือพิมพ์จะใช้เสรีภาพที่ได้มานั้นเสนอข่าวสารที่ทำให้รัฐบาลเสียหายได้ และเมื่อถึงที่สุดรัฐบาลก็ต้องเลือกทางใดทางหนึ่งที่เห็นว่ามีความกระทบกระเทือนต่อเสถียรภาพของรัฐบาลน้อยที่สุด นั่นก็คือ การออกพระราชกำหนดยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น เป็นการสรุปจากสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในยุคสมัยต่าง ๆ ซึ่งทำให้เห็นภาพของวิวัฒนาการทางสภาพแวดล้อมทั้ง 3 ด้านของรัฐบาล 4 สหมี อาจกล่าวได้ว่ายุคของรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณเป็นยุคของเสรีนิยม เมื่อเทียบกับยุคของรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร ที่เป็นยุคของอำนาจนิยม เพราะในยุคนี้หนังสือพิมพ์จะต้องอยู่ใต้อำนาจของรัฐบาลและองค์กรของรัฐบาล ซึ่งสามารถสรุปออกมาเป็น

ตารางเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์จากสองทัศนะได้ดังนี้¹

อำนาจนิยม	เสรีนิยม
1. จะต้องอยู่ใต้อำนาจของรัฐบาล และ องค์กรของรัฐบาล	1. จะต้องควบคุมรัฐบาล เจ้าหน้าที่ของรัฐ และ พรรคการเมืองโดยการสอดส่องวิพากษ์วิจารณ์
2. เป็นเครื่องส่งเสรีม สนับสนุนนโยบาย ของรัฐที่กำลังทรงอำนาจและรับใช้รัฐ	2. เป็นเครื่องมือแสดงความคิดเห็นของบุคคล
3. จะต้องไม่บ่อนทำลายรัฐบาลและองค์กร ของรัฐ	3. จะต้องไม่ทำลายศักดิ์ศรี เกียรติภูมิหรือหมิ่น ความสามารถของมนุษย์
4. จะต้องไม่ทำลายค่านิยมทางศีลธรรม และการเมืองของคนส่วนใหญ่	4. จะต้องเป็นเครื่องมือแสดงสัจจะของสังคม
5. เน้นให้การศึกษาการแสดงความคิดเห็น และการโฆษณาสินค้าภายในกรอบของ นโยบาย	5. เน้นการให้ข่าวสารและการเสนอความคิดเห็น การให้ความบันเทิง และการโฆษณาสินค้าโดย เสรี

กระบวนการต่อสู้ของสมาพันธ์หนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

ในการต่อสู้ของสมาพันธ์ฯ นั้น สุ่มชั้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของรัฐบาลแต่ละยุค แต่ละสมัยด้วย รวมทั้งการเรียกร้องที่จะให้มีการยกเลิกคำสั่ง คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 จะสำเร็จได้นั้นจะต้องขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทั้ง 3 ด้านด้วย

¹สมควร กวียะ, "บทบาทหน้าที่ของการสื่อสาร," ในเอกสารการสอนชุดวิชาหลัก และทฤษฎีการสื่อสาร (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2529).

ในยุครัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร กระบวนการต่อสู้ของสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์ ในยุคนั้นยังไม่มีกรรมาธิการเกิดขึ้น แต่เป็นจุดเริ่มต้นของการเรียกร้องให้คืนสิทธิเสรีภาพให้แก่ บรรดานักหนังสือพิมพ์ โดยกระบวนการต่อสู้ในยุคนั้น ได้มีการยื่นข้อเสนอกับยกเลิกคำสั่งปร. 42 แก่รัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร เพียงครั้งเดียว และไม่ได้ได้รับความสนใจจากรัฐบาลยุคนั้นด้วย

ภายหลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดยการยึดอำนาจของคณะปฏิวัติ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2520 ซึ่งมีการเลือกตั้งทั่วไป ในปี 2522 คนหนังสือพิมพ์ได้มีการต่อสู้ เรียกร้องโดยผ่านทางสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งในครั้งนั้นก็ไม่ได้มีการรวมตัวกันเป็น "สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย" เป็นแค่เพียงการรวมตัวของทางสมาคมผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ เท่านั้น และในครั้งนั้นได้มีการเคลื่อนไหวโดยผ่านทางสภาผู้แทนราษฎร และได้มีการเสนอร่าง พระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 จำนวน 2 ครั้ง คือ เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2522 นางสาวสุพัตรา มาศดิตถ์ กับคณะได้ร่วมเสนอร่างกฎหมายยกเลิก คำสั่ง ปร. 42 เข้าสู่รัฐสภา แต่วุฒิสมาชิกภายใต้การนำของรัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ไม่เห็นด้วยทำให้ร่างดังกล่าวตกไป ต่อมาเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2522 นายจรัส พิวช่วย ก็ได้ เสนอร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์เพื่อยกเลิกคำสั่ง ปร. 42 อีกครั้ง แต่ไม่ได้รับความเห็นชอบ จากรัฐสภา โดยอ้างว่าประเทศชาติยังไม่มั่นคง จึงทำให้การเรียกร้องในยุครัฐบาลพลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ของนักหนังสือพิมพ์ต้องจบลง

ต่อมารัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ทางกลุ่มสมาคมนักหนังสือพิมพ์ ได้มีการรวมตัวกันก่อตั้งสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย โดยได้สถาปนาสมาพันธ์ฯ ขึ้นใน วันที่ 24 มิถุนายน 2523 แต่กระบวนการต่อสู้เรียกร้องให้ยกเลิกคำสั่ง ปร. 42 ในยุคนั้น กระทำไม่ต่อเนื่อง แต่ได้ให้เสรีภาพแก่นักหนังสือพิมพ์มากขึ้น โดยในรายละเอียดของเรื่อง นี้จะกล่าวในหัวข้อต่อไป กลับมาที่การเรียกร้องของสมาพันธ์ฯ นั้น ถึงแม้ว่าจะมีการรวมตัว สถาปนาเป็นสมาพันธ์ฯขึ้นในปี 2523 แต่การเรียกร้องการต่อสู้ของกลุ่มสมาพันธ์ฯนั้น ได้เกิดขึ้น ในวันที่ 30 มีนาคม 2530 โดยสมาพันธ์ฯได้ออกแถลงการณ์ร่วมให้รัฐบาลยกเลิกคำสั่ง ปร. 42 และต่อมาในเดือนพฤษภาคม 2530 ทางสมาพันธ์ฯ ก็ได้ทำบันทึกความเห็นแย้งไปยังวุฒิสภา เกี่ยวกับการแก้ไขคำสั่ง ปร. 42 ด้วย ซึ่งในการต่อสู้ของทางสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

ไทยในยุคของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์นั้น ได้กระทำการโศกออกค่าแถลงการณ์และยื่นข้อเสนอต่าง ๆ ผ่านทางสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา แต่ข้อเสนอต่าง ๆ ดังกล่าวก็ต้องมีอันตกไป เนื่องจากการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2531

เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2531 มีการเลือกตั้งทั่วไปเกิดขึ้น โดยมีพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี ในยุคนี้ได้มีการเคลื่อนไหวของนักหนังสือพิมพ์เกิดขึ้นมากที่สุด อันจะเห็นได้จากวันที่ 28 มีนาคม 2532 กลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้มีการประชุมร่วมกันของผู้แทนองค์กรหนังสือพิมพ์และอดีตกรมาธิการและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เกี่ยวข้องกับเรื่องพระราชบัญญัติการพิมพ์มาปรึกษาหารือแนวทางการดำเนินงานให้มีการพิจารณาการยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 โดยที่ประชุมมีมติว่าต่อไปนี้ให้ดำเนินการภายใต้ชื่อว่า "การรณรงค์เพื่อเสรีภาพและความรับผิดชอบของหนังสือพิมพ์" ในนามของ "สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย" เท่านั้นทั้งนี้เพื่อให้เป็นเอกภาพของการเรียกร้องในแนวทางเดียวกัน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นอย่างแท้จริงของกระบวนการต่อสู้ในบทบาทของสมาพันธ์ฯ หลังจากที่ได้มีมติในที่ประชุมให้ใช้ชื่อในการเรียกร้องว่า "สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย" แล้วได้มีการตั้งคณะกรรมการ 7 คน เพื่อทำหน้าที่คอยประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องและเข้าพบนายกรัฐมนตรี

ในยุคของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นั้น กระบวนการต่อสู้ให้มีการยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 มิได้ต่อสู้อย่างโดดเดี่ยว โดยสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย เพียงอย่างเดียว แต่เป็นการได้รับความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย ที่มีความเห็นพ้องต้องกันในการให้มีการยกเลิกครั้งนี้ อันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่กล่าวมาแล้วด้วย ซึ่งความร่วมมือนั้นมาจากทางฝ่ายสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, กระทรวงมหาดไทย, คณะจารย์, ประชาชน, นักกฎหมาย และนักหนังสือพิมพ์ทั่วโลก ที่เป็นตัวกระตุ้นให้รัฐบาลจำต้องเร่งรัดพิจารณาการยกเลิกคำสั่งนี้เสีย และการเรียกร้องในครั้งนั้นแตกต่างจากยุคก่อน ๆ มาก ตรงที่มีการเรียกร้องอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ จึงทำให้การเรียกร้องครั้งนี้สำเร็จ อันจะเห็นได้จากวันที่ 28 เมษายน 2532 นายจรัส ฟ้าช่วย ส.ส. พรรคเอกภาพ จ.เพชรบูรณ์ ได้นำพระราชบัญญัติการพิมพ์ฉบับที่ผ่านสภาผู้แทนราษฎร 3 วาระ

รวด แต่ต้องตกเพราะสุขภาพก่อนนำกลับมาเสนอใหม่อีกครั้ง ซึ่งร่างนี้มีการให้ยกเลิกคำสั่งคณะ
ปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ด้วย วันที่ 6 กันยายน 2532 นายอดุล ทงน้อย พรรค
ประชาธิปัตย์ จ. ยโสธร เสนอพระราชบัญญัติ ยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่
42 เข้าสู่สภาแต่เนื่องจากเป็นกฎหมายการเงินต้องรอให้นายกรัฐมนตรีให้คำรับรอง วันที่ 23
ตุลาคม 2532 นายสุวิทย์ สอดมณี โฆษกรัฐบาลแถลงว่า พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรี
และพรรคร่วมรัฐบาลทุกพรรค เห็นพ้องต้องการยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน
ฉบับที่ 42 วันที่ 31 ตุลาคม 2532 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการ
ปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 วันที่ 1 พฤศจิกายน 2532 กระทรวงมหาดไทยได้ขอความเห็นชอบ
จากกรมตำรวจในฐานะเจ้าพนักงานการพิมพ์ ซึ่งกรมตำรวจเห็นด้วยไม่คัดค้านการเสนอยกเลิก
คำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 มี พล.ต.อ. วิเศษ เดชกุญชร รองอธิบดีกรม
ตำรวจ ในฐานะที่เขียนหนังสือพิมพ์เป็นประจำได้แสดงความคิดเห็นสนับสนุนเต็มที่ ต่อจากนั้นได้
มีกลุ่มของคนหนังสือพิมพ์และกลุ่มบุคคลอีกหลายอาชีพสนับสนุนเรียกร้องให้ทางรัฐบาลเร่งการยก
เลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 โดยเร็ว วันที่ 1 ธันวาคม 2532 นาย
เสริมศักดิ์ การุณ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทย จ. ระยอง ได้เสนอพระราชบัญญัติ
การพิมพ์เข้าสู่สภาฯ เนื้อหามีความใกล้เคียงกับร่างที่วุฒิสภาได้ขอแปรญัตติเมื่อคราวที่แล้ว ใน
ฉบับได้ให้มีการยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ด้วย วันที่ 6 ธันวาคม
2532 นายเสนาะ เกียนทอง ให้สัมภาษณ์ว่า จะยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน
ฉบับที่ 42 วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2533 บรรณาธิการหนังสือพิมพ์จำนวนหนึ่งพร้อมกับคณะกรรมการ
สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยได้จัดประชุมปรึกษาหาแนวทางในการเรียกร้องให้ยกเลิก
คำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 แล้วได้ออกแถลงการณ์ร่วมและตั้งคณะกรรมการขึ้น
มาชุดหนึ่ง เพื่อติดตามและหาแนวทางการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิและเสรีภาพของหนังสือพิมพ์
ต่อไป

วันที่ 5 มีนาคม 2533 คณะทำงานได้เข้าพบนายกรัฐมนตรี พล.อ. ชาติชาย ชุณหะวัณ
ที่ทำเนียบรัฐบาล และรับปากว่าจะพยายามหาทางยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน
ฉบับที่ 42 โดยเร็วที่สุด เพราะตนเองไม่ชอบอยู่แล้ว โดยอาจจะเลิกทั้งหมด "คำสั่งคณะปฏิวัติ
อะไรทั้งหลายนี้" เพื่อที่จะให้ทุกอย่างเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคม วันที่ 20 มีนาคม 2533

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 วันที่ 30 มีนาคม 2533 นายบรรหาร ศิลปอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตั้งคณะกรรมการพิจารณาเกี่ยวกับการยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 ให้นายเสนาะ เทียนทอง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานฯ วันที่ 25 เมษายน 2533 คณะกรรมการชุดพิจารณา ได้พูดถึงประเด็นที่จะให้คอลัมน์นี้ต้องใช้ "ชื่อ-นามสกุล" จริงในการเขียนบทความต่าง ๆ ต่อมาได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากหนังสือพิมพ์เป็นอย่างมาก วันที่ 30 เมษายน 2533 จากผลดังกล่าว พล.ต.ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ในฐานะคอลัมน์นี้ส์อาวุโสของวงการหนังสือพิมพ์ได้ประชิดกับข้อเสนอดังกล่าวด้วยใช้นามปากกาในคอลัมน์นี้ส์ "ซอสสวนพู่" ของหนังสือพิมพ์สยามรัฐ เปลี่ยนนามปากกาเป็น "จุก กั้นซอส" สร้างความฮือฮาเป็นอันมาก จากนั้นทางผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และคณาจารย์มีสอนด้านหนังสือพิมพ์ได้เคลื่อนไหวคัดค้านกันมากมายอย่างต่อเนื่อง วันที่ 1 พฤษภาคม 2533 พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีให้กระทรวงมหาดไทยเร่งรัดการพิจารณายกเลิกคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 พร้อมกันนี้คณะทำงานของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ได้เริ่มเคลื่อนไหวในเรื่องนี้อย่างหนักและต่อเนื่องรุดหน้าไปมาก และจะจัดประชุมสัมมนาหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1 เพื่อเป็นการผนึกกำลังเรียกร้องให้รัฐบาลเร่งรัดการยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 มีการออกแบบสัญลักษณ์การเรียกร้องในรูปแบบต่าง ๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันที่ 13 พฤษภาคม 2533 ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้จัดประชุม "สมัชชานักหนังสือพิมพ์" ครั้งที่ 1 ที่ประชุมมอบหมายให้นายไพฑูริย์ สุนทร ประธานสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย เป็นประธานการประชุมและประธานสมัชชาฯ หลังจากการประชุมแล้วได้ออกแถลงการณ์ร่วม เพื่อเรียกร้องการยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 วันที่ 22 พฤษภาคม 2533 คณะรัฐมนตรีให้กระทรวงมหาดไทยที่นำร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์เสนอให้กลับไปร่วมกันพิจารณาใหม่กับผู้แทนของหนังสือพิมพ์ หลังจากที่ได้ตั้งผู้แทนของคนหนังสือพิมพ์เข้าไปแล้ว ได้มีการประชุมร่วมกันครั้งแรกเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2533 โดยมีนายบรรหาร ศิลปอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานการประชุม ดำเนินไปจนถึงวันที่ 6 มิถุนายน 2533 ปรากฏว่าที่ประชุมร่วมทั้ง 2 ฝ่าย ได้เกิดความขัดแย้งกันอย่างรุนแรงเกี่ยวกับเรื่องอำนาจการสั่งปิดหนังสือพิมพ์ที่ผู้แทนฝ่ายหนังสือพิมพ์ต้องการให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาด ส่วนฝ่ายกระทรวงมหาดไทยต้องการให้มีคณะกรรมการชุดหนึ่งเพื่อทำหน้าที่นี้โดยเฉพาะ จึงตกลงกันไม่ได้ ฝ่ายหนังสือพิมพ์จึงได้ยุติที่จะร่วมประชุมต่อไป

เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2533 คณะของ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรี เดินทางไปเยือนสหรัฐอเมริกา มีกลุ่มหนังสือพิมพ์ของสหรัฐอเมริกา ได้มีการซักถามเกี่ยวกับเรื่องทำที่ของรัฐบาลต่อการยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 วันที่ 21 มิถุนายน 2533 นายไพฑูริย์ สุนทร ประธานสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ในฐานะประธานสมัชชานักหนังสือพิมพ์ฯ ทำจดหมายเปิดผนึกถึงนายกรัฐมนตรี คัดค้านมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ฉบับใหม่ ต้นเดือนกรกฎาคม 2533 นายปัญญา เกสรทอง ประธานสภาผู้แทนฯ เปิดเผยว่าในการประชุมสภาฯ วันที่ 4 กรกฎาคม จะได้รับนำร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ ที่คณะรัฐมนตรีเสนอมาบรรจุเข้าวาระเป็นเรื่องเร่งด่วนทันที หลังจากที่สภาฯ รับร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์แล้ว ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาจำนวน 27 คน มีคนหนังสือพิมพ์เข้าร่วม 3 คน วันที่ 12 กรกฎาคม 2533 นายนิพนธ์ วิสิทธิ์อุทิศศาสตร์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคชาติไทย จ.อ่างทอง ได้รับเลือกให้เป็นประธานคณะกรรมการดังกล่าวสำหรับคนหนังสือพิมพ์ที่เข้าร่วมเป็นกรรมาธิการฯ 3 คน คือ นายชัยสิทธิ์ ภูภิรมย์ชัญญ์ หนังสือพิมพ์เดลิมีเรอร์, นายพงษ์ศักดิ์ พยัคฆวิเชียร หนังสือพิมพ์มติชน, นายปรีชา พบสุข หนังสือพิมพ์บางแสน จ.ชลบุรี ได้มีการเคลื่อนไหวคัดค้านพระราชบัญญัติการพิมพ์ และเรียกร้อง

เร่งรัดให้ยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 พร้อมทั้งได้ออกแบบโปสเตอร์
รูปลิง 3 ตัว โดยสมาชิกสำนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

ตัวอย่างแบบโปสเตอร์รูปลิง 3 ตัว

วันที่ 18 กรกฎาคม 2533 คณะกรรมการฯ ประชุมเรื่องพระราชบัญญัติการนิมนต์
ต่อเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2533 กลุ่มของนักข่าวประจำรัฐสภาได้ออกล์เอื่อที่ไม่ยอมฟังแถลงของ
โฆษกคณะกรรมการฯ ซึ่งถือว่าการเรียกร้องให้มีการยกเลิกในรูปแบบหนึ่ง วันที่ 15
ตุลาคม 2533 คณะรัฐมนตรีรับหลักการยกเลิกร่างพระราชกำหนดยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการ
ปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 เพื่อเสนอให้สภาผู้แทนและวุฒิสภาต่อไป วันที่ 19 ตุลาคม 2533
ได้มีกลุ่มของคณาจารย์ที่สอนวิชาการหนังสือพิมพ์จากมหาวิทยาลัย กับกลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพ
ทนายความ 232 คน เข้าชื่อเรียกร้องให้รัฐบาลยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน
ฉบับที่ 42 โดยเร็ว นอกจากนี้ยังมีกลุ่มของนักศึกษาและประชาชนอีกหลายฝ่ายต่างให้การสนับสนุน

ในลักษณะเดียวกันอย่างมากมา

หลังจากมติของคณะรัฐมนตรีในสมัยของรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรีคนที่ 17 ได้รับหลักการพระราชกำหนดยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ไปแล้วนั้น เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2533 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 วันที่ 17 พฤศจิกายน 2533 หนังสือราชกิจจานุเบกษา เล่ม 107 ตอนที่ 231 ได้ลงประกาศเลิกพระราชกำหนดคำสั่งดังกล่าว วันที่ 18 พฤศจิกายน 2533 พ.ต.ต.ยงยุทธ สารสมบัติ เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือแจ้งถึงบรรณาธิการคณะกรรมการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 ทุกฉบับ เรื่อง "พระราชกำหนดยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42" ให้ทราบโดยทั่วกัน ซึ่งพระราชกำหนดจะมีผลบังคับใช้ได้ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

จึงเป็นอันว่า คำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 ได้สิ้นสุดสภาพลงนับว่า คำสั่งนี้มีผลบังคับใช้เป็นหอกที่มแทงหัวใจคนหนังสือพิมพ์อยู่เป็นเวลานานถึง 12 ปี กับอีก 27 วัน

จากที่กล่าวมาทั้งหมดตั้งแต่ยุคของรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร จนกระทั่งถึงยุคของรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นั้น เป็นการกล่าวถึงกระบวนการต่อสู้ในการให้ยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 ซึ่งจะเห็นได้ว่ากระบวนการต่อสู้ของ 3 ยุคแรกที่ผ่านมานั้น เป็นการกระทำที่โดดเดี่ยวไม่ได้รับความร่วมมือจากฝ่ายต่าง ๆ อย่างจริงจังเหมือนยุคของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ และใน 3 ยุคแรกนั้นมิได้กระทำการเรียกร้องอย่างต่อเนื่องรวมทั้งเกิดความแตกแยกกันเองของคนหนังสือพิมพ์ มิได้มีการรวมตัวกันอย่างจริงจังเหมือนดังในยุคของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ซึ่งจะเห็นได้จากในยุคของรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร ที่มีนโยบายควบคุมหนังสือพิมพ์อย่างเข้มงวด โดยที่หนังสือพิมพ์ถูกสั่งปิดแทบไม่เว้นแต่ละวัน แต่กลับหาความสามัคคีในหมู่คณะหนังสือพิมพ์ไม่ได้เลย ในการที่จะรวมกันต่อสู้เรียกร้องเสรีภาพที่เสียไปให้กลับคืนมา ด้วยเหตุนี้อำนาจการต่อรองของหนังสือพิมพ์กับรัฐบาลจึงไม่มีผลอะไร เพราะการเรียกร้องกระทำกันในวงแคบ ๆ เท่านั้น

ความแตกแยกในวงการหนังสือพิมพ์ ในยุคของรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร ที่พอจะมองเห็นได้ มีดังต่อไปนี้

1. การแตกตัวของผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ออกเป็นสมาคมหลายสมาคมด้วยกัน เช่น สมาคมนักหนังสือพิมพ์ สมาคมหนังสือพิมพ์ สมาคมผู้สื่อข่าว สมาคมหนังสือพิมพ์ส่วนภูมิภาค และสมาคมนักหนังสือพิมพ์ส่วนภูมิภาค เป็นต้น ซึ่งในแต่ละสมาคมก็จะมีแนวทางในการปฏิบัติแตกต่างกันออกไป แล้วแต่สมาคมนั้นจะบัญญัติขึ้นมา ในรูปของจรรยาบรรณหนังสือพิมพ์ ความแตกแยกดังกล่าวนี้ทำให้การรวมตัวกันเพื่อเรียกร้องสิทธิเสรีภาพที่หนังสือพิมพ์พึงจะมีเป็นไปอย่างยากลำบาก

2. ความแตกแยกของหนังสือพิมพ์ที่สืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ก่อนวันที่ 6 ตุลาคม 2519 หนังสือพิมพ์แตกออกเป็นฝักเป็นฝ่าย ฝ่ายซ้ายบ้าง ฝ่ายขวาบ้าง แล้วแต่ละเรียกกันต่างฝ่ายต่างก็โจมตีซึ่งกันและกัน ครั้นเมื่อมาถึงสมัยรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร หนังสือพิมพ์หลายฉบับถูกสั่งปิด แทนที่เพื่อนร่วมวงการหนังสือพิมพ์จะช่วยกันเรียกร้องขอความเป็นธรรมจากรัฐบาลกลับสมน้ำหน้า และแข่งหนังสือพิมพ์เหล่านั้นให้ถูกปิดตายไปเสียเลย เพื่อหนังสือพิมพ์ที่ยังดำเนินการพิมพ์อยู่จะได้มียอดขายมากขึ้น หมดยุคแข่งขันไปอีก การกระทำเช่นนี้ ได้สร้างความโกรธแค้นให้กับหนังสือพิมพ์ที่ถูกปิดเป็นอย่างมาก พอหนังสือพิมพ์ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการพิมพ์ได้อีกครั้งความบาดหมางที่เกิดขึ้นก็ยังคงฝังอยู่ในความทรงจำพอทางสมาคมขอความร่วมมืออะไรก็มักจะไม่ให้ความร่วมมือ

ต่อมาในยุคของรัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ก็ได้มีการเรียกร้องเช่นกัน โดยที่ทางสมาคมหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ส่งตัวแทนเข้ามาประชุมและยื่นคำแถลงการณ์ต่าง ๆ ให้มีการยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 แก่สภาผู้แทนราษฎร แต่การเรียกร้องเหล่านี้ไม่เป็นผลสำเร็จ รวมทั้งในยุคของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรีด้วยเช่นกัน ซึ่งถ้านำยุคต่าง ๆ เหล่านี้มาเปรียบเทียบกับยุคของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณแล้วจะพบว่าในยุคของพลเอกชาติชายนั้น มีข้อได้เปรียบในการต่อสู้จนเป็นผลสำเร็จดังนี้

1. ยุคนี้นายกรัฐมนตรีมาจากการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นยุคของประชาธิปไตยเบ่งบานเต็มที่ แต่ที่ผ่านมามีใน 3 ยุค นายกรัฐมนตรีมาจากการแต่งตั้งทั้งหมด ดังนั้นนายกรัฐมนตรีที่มาจากประชาชนเป็นผู้เลือกเข้าไปจึงเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเต็มที่

2. สภาพแวดล้อมทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยอย่างสูง มีส่วนช่วยให้การเรียกร้องให้ครั้งนั้นสำเร็จ
3. ยุคของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นยุคที่เศรษฐกิจของประเทศเจริญขึ้นมาขีดสุด ตลอดศตวรรษที่ผ่านมา และเป็นยุคของการลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมสูง เศรษฐกิจในยุคนั้นจึงเป็นส่วนช่วยในเรื่องนี้ด้วย
4. นักหนังสือพิมพ์มีการรวมตัวกันอย่างจริงจังมากกว่ายุคต่าง ๆ ที่ผ่านมา ซึ่งจะได้จากการณรงค์เพื่อเสรีภาพและความรับผิดชอบของหนังสือพิมพ์ ในนามของสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย จากจุดนี้เป็นจุดเริ่มในการเรียกร้องให้เป็นเอกภาพไปในแนวทางเดียวกัน มิได้แตกแยกกันเป็นสมาคมต่าง ๆ ไปเรียกร้องให้ยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42
5. ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองสูงกว่าทุกยุคที่ผ่านมา เพราะยุคนี้เป็นยุคที่ประชาธิปไตยเบ่งบานมาก
6. การเรียกร้องให้ยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 ยุคของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นไปอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ รวมทั้งการได้รับความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่ายต่างให้การสนับสนุนด้วยดี ซึ่งความต่อเนื่องนี้จะเป็นการกระตุ้นที่ดี จึงทำให้มีการยกเลิกโดยเร็วที่สุด

ผลการวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์จะวิเคราะห์จากผลในการศึกษา เรื่อง สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยกับการยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 ตามสมมติฐานในการศึกษาที่ตั้งไว้รวม 3 สมมติฐาน ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1

สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยได้ใช้แนวทางและวิธีการต่อสู้โดยการ
ผลักดัน, เรียกร้อง และยื่นคำแถลงการณ์ร่วมต่าง ๆ รวมทั้งได้รับการสนับสนุน
จากนักหนังสือพิมพ์ต่างประเทศจึงเป็นผลให้รัฐบาลดำเนินการออกพระราช
กำหนดยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42

ในกระบวนการเรียกร้องให้ยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42
ตั้งแต่สมัยของรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร จนกระทั่งถึงสมัยของรัฐบาลพลเอกเปรม
ติณสูลานนท์ นั้น การเรียกร้องหาได้ทำในรูปของสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์ไม่ และในการเรียกร้อง
ของนักหนังสือพิมพ์ในยุคนั้นเป็นการเรียกร้องที่ไม่มีการต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ซึ่งถ้าตาม
ทฤษฎีประเภทของกลุ่มผลประโยชน์ของ Almond และ Powell² แล้ว กลุ่มนักหนังสือพิมพ์หรือ
กลุ่มผลประโยชน์ในยุคนั้นของรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร, รัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์
และรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ จัดได้ว่าเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่ได้พบปะกันสม่ำเสมอแต่
กลุ่มบุคคลเหล่านี้จะมีความรู้สึกร่วมกัน ซึ่งการเรียกร้องผลประโยชน์ของพวกเขาจะเป็นครั้งคราว
โดยผ่านบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งในที่นี้กลุ่มของนักหนังสือพิมพ์เหล่านี้เป็นการรวมกันของ 5 สมาคม
อันได้แก่ สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, สมาคม
นักข่าวแห่งประเทศไทย, สมาคมนักหนังสือพิมพ์ภูมิภาคแห่งประเทศไทย และสมาคมนักหนังสือพิมพ์
ส่วนภูมิภาคแห่งประเทศไทย ได้ร่วมกันยื่นข้อเรียกร้องให้รัฐบาลสมัยต่าง ๆ ได้แก้ไขและยกเลิก
คำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 เช่นกัน แต่ก็ถือว่าเป็นการ "เฉพาะกิจ" ยังไม่
เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ซึ่งต่อมาในสมัยรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี
กลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้มีการประชุมร่วมกันของผู้แทนองค์กรหนังสือพิมพ์และอดีต

²G.A. Almond and G. Bingham Powell, Comparative Politics: A Developmental Approach (Boston and Toronto: Little, Brown and Company, 1966), p. 75.

กรรมวิธีการและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 โดยที่ประชุมมีมติว่าต่อไปให้ดำเนินการภายใต้ชื่อว่า "การรณรงค์เพื่อเสรีภาพและความรับผิดชอบของหนังสือพิมพ์" ในนามของ "สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย" ตั้งแต่วันที่ 28 มีนาคม 2532

ในการรวมตัวกันเรียกร้องของบรรดานักหนังสือพิมพ์ในนามของ "สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย" นั้น เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพของการเรียกร้องในแนวทางเดียวกัน ซึ่งถ้ามองในภาพของกลุ่มผลประโยชน์แล้ว อาจกล่าวได้ว่า การที่คนรวมกลุ่มหรือจัดตั้งกลุ่มขึ้น เพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของตนนั้น ก็เพราะว่า ถ้าปล่อยให้แต่ละคนทำการต่อสู้โดยลำพังย่อมไม่มีน้ำหนักเพียงพอ ดังยุคของการเรียกร้องในสมัยนายธานินทร์ กรัยวิเชียร โดยการนำของของนางสมศรี เอกชัย นาสกสมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ร่วมกับสมาคมของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์อีก 5 สมาคม ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ฉบับใหม่ เพื่อให้ยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 แต่ในการรวมกลุ่มกันครั้งนี้หาได้รับความสนใจจากรัฐบาลนายธานินทร์ไม่และต่อมาในยุคของพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ทางกลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก็ทำการเรียกร้องยื่นคำแถลงการณ์ต่าง ๆ เช่นกันก็หาสำเร็จไม่ รวมถึงยุคของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ก็เช่นเดียวกัน แต่การเรียกร้องนั้นมาสำเร็จได้ในยุคของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ซึ่งในยุคนั้นดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า กลุ่มของนักหนังสือพิมพ์นั้นมีการรวมตัวกันเรียกร้องที่ชัดเจนภายใต้ชื่อ "สมาพันธ์หนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย" ซึ่งวิธีการในการเรียกร้องที่กลุ่มนี้ได้ใช้ในการมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของกลุ่มโดยที่ให้มีการยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 นั้น มีดังต่อไปนี้*

1. ทางด้านสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยได้ออกแถลงการณ์ร่วมในการให้รัฐบาลยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 ซึ่งปรากฏในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2533, วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2533 และวันที่ 13 พฤษภาคม 2533 รวมการออกแถลงการณ์ร่วมทั้งหมด 3 ครั้ง

*ในการรวบรวมวิธีการเรียกร้องของสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย เริ่มตั้งแต่ยุคของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เท่านั้น

2. ตัวแทนของสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยได้เข้าพบนายกรัฐมนตรี พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ที่ทำเนียบรัฐบาลในวันที่ 5 มีนาคม 2533
3. ทางด้านสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยได้มีการออกแบบสัญลักษณ์ รณรงค์การยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 โดยผ่านสื่อทางด้านหนังสือพิมพ์ ทุกฉบับนำสัญลักษณ์ลงทางหน้าหนังสือพิมพ์ และมีการใช้เข็มกลัดติดเสื้อ "เขตปลอด พร.42" โดยแจกให้แก่บรรดานักหนังสือพิมพ์และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสมัยประชุมสภาด้วย โดยการรณรงค์ในเรื่องเหล่านี้มีมาตั้งแต่วันที่ 13 พฤษภาคม 2533 จนกระทั่งมีการยกเลิกคำสั่ง คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 จึงยุติการรณรงค์ในเรื่องเหล่านี้
4. ทางด้านสมาพันธ์ฯ ได้มีการจัดตั้งผู้แทนของคนทำหนังสือพิมพ์ เข้าไปร่วมประชุม ในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์และการยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการ ปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 ในวันที่ 4 มิถุนายน 2533 ถึงวันที่ 6 มิถุนายน 2533, วันที่ 12 กรกฎาคม 2533 และในวันที่ 1 สิงหาคม 2533 รวม 3 ครั้งด้วยกัน ซึ่งการที่กลุ่มผลประโยชน์ มีตัวแทนอยู่ในสภานิติบัญญัติ ทำให้ตัวแทนเหล่านี้สามารถผลักดันนโยบายผ่านทางกระบวนการ กำหนดนโยบายของสภานิติบัญญัติได้
5. ทางด้านสมาพันธ์ฯ ได้ทำจดหมายเปิดผนึกถึงนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี รวมทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยกัน 3 ครั้งคือ ในวันที่ 21 มิถุนายน 2533, วันที่ 3 พฤษภาคม 2533 และวันที่ 3 กรกฎาคม 2533
6. ทางด้านสมาพันธ์ฯ และตัวแทนบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ทุกฉบับ เปิดให้สัมภาษณ์ หนังสือพิมพ์ทั่วโลก ในวันที่ 10 พฤษภาคม 2533 เพื่อเป็นการสร้างแรงกดดันให้แก่รัฐบาล เพราะเมื่อหนังสือพิมพ์ทั่วโลกตีพิมพ์เกี่ยวกับบทสัมภาษณ์เหล่านี้แล้ว ทำให้ต่างชาติหรือประเทศ เพื่อนบ้าน มองภาพพจน์ของรัฐบาลไทยหรือประเทศไทยในภาพลบแน่นอนที่ยังคงกฎหมายฉบับนี้อยู่ รวมทั้งทางด้านสมาพันธ์ฯ ได้พยายามสร้างมติมหาชนที่จะสนับสนุนข้อเสนอของกลุ่ม เป็นการ ชะงักกลุ่มของตนออกไปให้กว้างขวางมากขึ้น
7. ทางด้านสมาพันธ์ฯ ได้รับการสนับสนุนในการเรียกร้องให้ยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูป การปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 จากหลาย ๆ ฝ่าย อันจะเห็นได้จากในวันที่ 19 ตุลาคม 2533 ได้มีกลุ่มของคณาจารย์ที่สอนทางด้านวิชาการหนังสือพิมพ์จากมหาวิทยาลัย กลุ่มของสมาคม ทนายความจำนวน 232 คน รวมทั้งกลุ่มนักศึกษาและประชาชน ได้ร่วมกันเข้าชื่อเรียกร้องให้

รัฐบาลยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 และในวันที่ 4 กันยายน 2533 สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยได้ส่งสารสนับสนุนสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยด้วย

จะเห็นได้ว่าวิธีการเรียกร้องต่าง ๆ ทั้ง 7 ข้อของสมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย เป็นการพิสูจน์ได้ว่าเป็นไปตามสมมติฐานในการศึกษาที่ตั้งไว้ในข้อที่ 1 คือ

สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยได้ใช้แนวทางและวิธีการต่อสู้โดยการผลักดัน, เรียกร้อง และยื่นคำแถลงการณ์ร่วมต่าง ๆ รวมทั้งได้รับการสนับสนุนจากนักหนังสือพิมพ์ต่างประเทศจึงเป็นผลให้รัฐบาลดำเนินการออกพระราชกำหนดยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42

สมมติฐานที่ 2

"การตื่นตัวทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยของกลุ่มประชาชน มีผลทำให้เกิดการยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42"

จากสมมติฐานข้อที่ 2 ดังกล่าวข้างต้น ทำให้ต้องหันกลับไปมองสภาพทางการเมืองของสมัยรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี แต่อันเนื่องมาจากสภาพการเมืองในยุครัฐบาลนายธานินทร์ เป็นช่วงที่มีเหตุการณ์ต่อเนื่องมาจากยุคของรัฐบาล ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช กับยุคของรัฐบาล ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี จึงจะขอล่าวถึงสภาพทางการเมืองของยุคต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย เพื่อที่จะเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงวิวัฒนาการทางการเมืองได้เด่นชัดขึ้น

สภาพสังคมการเมืองก่อนเข้ารับตำแหน่งของนายธานินทร์ กรัยวิเชียร นับตั้งแต่รัฐบาล ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้รับแรงกดดันภายในพรรคการเมืองร่วมรัฐบาลด้วยกัน เรียกร้องเพิ่มรัฐมนตรีในแต่ละพรรคร่วมรัฐบาล และความกดดันภายในจากฝ่ายค้านร่วมกับพรรคร่วมรัฐบาลบางส่วนจะเปิดอภิปรายทั่วไป ในที่สุด ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้ยุบสภา เพื่อ

เลือกตั้งทั่วไป พรรคประชาธิปัตย์ได้รับเสียงข้างมากจัดตั้งรัฐบาลผสมอยู่ระยะหนึ่ง ในระหว่างนั้นมีปัญหากรณีจอมพลถนอม กิตติขจรที่ลี้ภัยอยู่ต่างประเทศ ได้ลอบกลับเข้ามาในรูปนักบวช ทำให้บรรยากาศต่อต้านจอมพลถนอมเพิ่มความรุนแรงยิ่งขึ้นอีกครั้งหนึ่ง นิสิตนักศึกษา ประชาชนชุมนุมต่อต้านทั่วประเทศ ประกอบกับแรงกดดันภายในของพรรคประชาธิปัตย์เองด้วย นายกรัฐมนตรี ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช จึงลาออกกลางสภา แต่ในเวลาต่อมามีการหึงเสียง ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ก็ได้รับความไว้วางใจจากสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำรงตำแหน่งอีกครั้งหนึ่ง ในเวลาเดียวกันนั่นเอง ก็ยังมีการชุมนุมต่อต้านอยู่ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อย่างหนาแน่น และได้มีการแสดงละครล้อเรียนการเมืองและมีการชวนคอ รุ่งขึ้นหนังสือพิมพ์แพร่ข่าวไปทั่วประเทศ กลายเป็นรูปเหมือน เป็นการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพองค์รัชทายาท กลุ่มลูกเสือชาวบ้านร่วมกับวิทยุทหารเร่ร่อนอาวุธประชาชนทางวิทยุ แล้วในที่สุดการชุมนุมต่อต้านที่อยู่ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ก็เกิดเป็นชนวนกลายเป็นจลาจล นิสิตนักศึกษาและประชาชนถูกอาวุธเสียชีวิตหลายศพ มีการยิงสาดศพด้วย ทำให้ทางฝ่ายทหารซึ่งลดระดับบทบาททางการเมืองลงเมื่อ 14 ตุลาคม 2516 จึงกลายมายึดอำนาจทางการเมืองจากสภาอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งมีพลเรือเอกสงัด ชลออยู่ เป็นหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ทำการปฏิรูปการปกครองแผ่นดินในวันที่ 6 ตุลาคม 2519 เมื่อได้ทำการปฏิรูปแล้ว จึงได้แต่งตั้งนายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งรัฐบาลในสมัยของนายธานินทร์นั้นเป็นรัฐบาลที่มาจากการแต่งตั้งจากคณะปฏิวัติ เช่นเดียวกับกับรัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรีในนามของคณะปฏิวัติ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2520

เมื่อพิจารณาถึงเรื่องการตื่นตัวทางการเมืองของกลุ่มประชาชนในสมัยรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียรและรัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์แล้ว ทางด้านการเรียกร้องให้ยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 ได้มีการเรียกร้องของประชาชนเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น คือ กลุ่มของบรรดานักหนังสือพิมพ์ ซึ่งการกระทำการเรียกร้องดังกล่าว ก็มีได้มีการกระตุ้นที่ต่อเนื่องด้วยและมีได้รับความสนใจจากรัฐบาลทั้ง 2 สมัยนี้ จึงทำให้การตื่นตัวในด้านการเรียกร้องของประชาชนในยุคนั้นไม่เป็นผลสำเร็จ ทั้ง ๆ ที่การเรียกร้องในยุคนั้นก็ได้กระทำการเรียกร้องโดยผ่านทางคณะรัฐบาลของนายธานินทร์ กรัยวิเชียร เช่นกันกับยุคของรัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ก็ได้มีการเรียกร้องผ่านทางคณะรัฐบาลด้วยกัน 2 ครั้ง

การเรียกร้องดังกล่าวก็ถือว่าเป็นการเรียกร้องโดยผ่านโครงสร้างของระบบการเมืองคือ ผ่านทางคณะรัฐบาล เมื่อพิจารณาโครงสร้างระบบการเมืองตามธรรมนูญการปกครองฯ พ.ศ. 2520 จะเป็นดังนี้

แผนผังการเมืองตามธรรมนูญการปกครองฯ พ.ศ. 2520

จากโครงสร้างของระบบการเมืองทั้ง 2 สหมีช คือ สหมีชรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร และสหมีชรัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นั้นเป็นรัฐบาลที่มาจากการแต่งตั้งโดยคณะปฏิวัติ ซึ่งได้กระทำการยึดอำนาจการปกครองแผ่นดิน คณะรัฐมนตรีส่วนใหญ่เป็นนายทหารบก รวมกับทหารอากาศ ทหารเรือ ตามธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2520 ไม่มีกำหนดจำนวนรัฐมนตรีไว้ โดยให้นายกรัฐมนตรีกำหนดได้ตามที่ต้อการ ไม่มีรัฐสภา แต่คณะปฏิวัติได้แต่งตั้งสภานิติบัญญัติขึ้น ดังภาพแผนผังข้างบนดังกล่าว

จึงแสดงให้เห็นได้ว่า สภานิติบัญญัติที่ตั้งขึ้นมานั้น มีความสัมพันธ์กับนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี ดังนั้นเมื่อมีการเสนอร่างพระราชบัญญัติใด ๆ หรือต้อการจะแสดงการเรียกร้องผ่านเข้าไปทางรัฐบาลแล้ว ถ้าหากนายกรัฐมนตรีไม่เห็นด้วยในเรื่องนั้น ๆ ทุกฝ่ายก็ต้องจบ เพราะขาดการถ่วงดุลย์อำนาจ อันเนื่องมาจากทุกอย่างทุกเรื่องต้องขึ้นอยู่กับนายกรัฐมนตรีเพียงคนเดียวเท่านั้นที่กุมอำนาจไว้ จึงทำให้การเสนอร่างพระราชบัญญัติให้ยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 ในสหมีชของรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร รัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ไม่เป็นผลสำเร็จ

ต่อมาในสมัยรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรีนั้น การตื่นตัวทางการเมืองที่เกิดขึ้นในยุคนั้นเริ่มมีมากขึ้นกว่า 2 ยุคที่ผ่านมา อันเนื่องมาจากในด้านการเรียกร้องให้ยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 นั้นได้เริ่มมีการรวมตัวกันอย่างจริงจังของนักหนังสือพิมพ์ โดยการเรียกร้องต่าง ๆ นั้นได้ใช้ชื่อในนาม "สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย" ซึ่งจุดประสงค์หลักของสมาพันธ์ฯ แห่งนี้ คือ เพื่อเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพของคนในวงการหนังสือพิมพ์ของประเทศไทย ในยุคของพลเอกเปรม การเรียกร้องเริ่มส่งผลเกือบจะประสบผลสำเร็จ โดยได้มีการแก้ไขกฎหมายบางประการในคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 เป็นการคืนเสรีภาพให้แก่หนังสือพิมพ์บางส่วนเท่านั้น ยังมีทันได้ประกาศยกเลิกสภาสมัยรัฐบาลพลเอกเปรม ได้ยุบสภาเสียก่อน การตื่นตัวในเรื่องของการเรียกร้องจึงต่อเนื่องไปด้วยยุคของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี การเรียกร้องในยุคของพลเอกชาติชาย ที่สำเร็จลงได้ อันเนื่องมาจากว่ายุคนั้นเป็นยุคแห่งประชาธิปไตยเต็มใบ และเป็นยุคของการตื่นตัวทางการเมืองมากที่สุดของประชาชนในช่วงของ 4 สมัยรัฐบาลที่มีคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 บังคับใช้

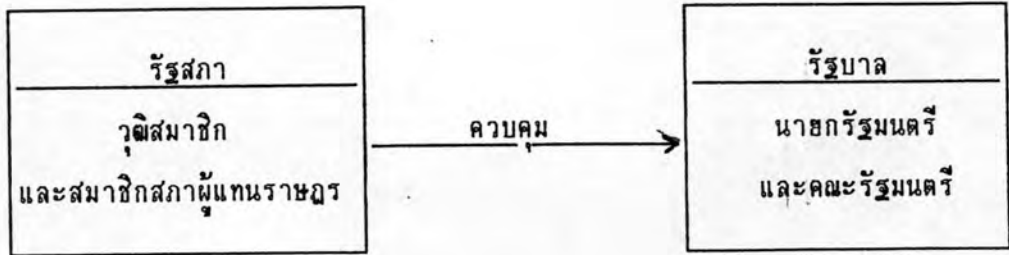
การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในยุคนั้นต่าง ๆ ของรัฐบาล 4 สมัยที่กล่าวมานี้ จะดูได้จากการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป

ยุคสมัยรัฐบาล	วันที่การเลือกตั้ง	จำนวนผู้มีสิทธิ	จำนวนผู้ไปใช้สิทธิ	ร้อยละ
พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์	22 เมษายน 2522	21,283,790	9,344,045	43.90
พลเอกเปรม ติณสูลานนท์	18 เมษายน 2526	24,224,470	12,295,470	50.76
พลเอกเปรม ติณสูลานนท์	27 กรกฎาคม 2526	26,160,100	16,799,949	51.43
พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ	24 กรกฎาคม 2531	26,658,638	16,994,931	63.56

จาก : สยามออนไลน์ 2533-2534, หน้า 342

จากตารางดังกล่าวข้างต้น จะพบว่าในยุคนั้นของนายธานินทร์ กรัยวิเชียร ไม่ได้ปรากฏอยู่ในตารางการเลือกตั้งทั่วไป เนื่องมาจากยุคของนายธานินทร์ นั้น รัฐบาลมาจากการแต่งตั้งทั้งหมด เป็นยุคของการปฏิวัติ แต่ในยุคของพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นั้นมีรัฐบาลด้วยกัน 3 ชุด แต่มีการเลือกตั้งทั่วไปภายในสมัยนั้นเพียงครั้งเดียว คือ ในสมัยของรัฐบาลชุดเกรียงศักดิ์ 2 ร้อยละของการไปใช้สิทธิของประชาชนมีจำนวน 43.90 ต่อมาในยุคของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ มีรัฐบาลทั้งสิ้น 5 ชุดด้วยกัน การเลือกตั้งทั่วไปปรากฏขึ้น 2 ครั้ง ซึ่งการตื่นตัวทางการเมือง เมื่อเปรียบเทียบกับยุคของพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ แล้ว พบว่าสูงขึ้นจากเดิมประมาณร้อยละ 7 แสดงให้เห็นว่าประชาชนเริ่มมีการตื่นตัวและเคลื่อนไหวทางด้านการเมืองมากขึ้น แต่ถึงอย่างไรก็ตามในยุคของพลเอกเปรม ก็มีได้รับการกล่าวขวัญว่าเป็นประชาธิปไตยเต็มใบ อันเนื่องมาจากพลเอกเปรม เป็นนายกรัฐมนตรีที่มาจากการแต่งตั้ง โดยมิได้รับการเลือกตั้งเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากประชาชน

ซึ่งตรงกันข้ามกับยุคของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นยุคที่ประชาธิปไตยแบ่งบานมากที่สุด เป็นนายกรัฐมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนจากการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีอัตราที่สูงถึงร้อยละ 63.56 นับว่าประชาชนให้ความสนใจทางด้านการเมืองมากขึ้น จึงเป็นผลที่ส่งผลให้การเรียกร้องที่กระทำในสมัยนี้ประสบความสำเร็จไปด้วย และการเรียกร้องให้ยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 ในยุคพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ก็ได้รับความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นทางด้านนักวิชาการ, นักกฎหมาย, นักศึกษา, ประชาชน, และบรรดานักข่าวต่างประเทศ ก็ได้ให้ความสนใจ และช่วยกันรณรงค์ให้รัฐบาลยกเลิกกฎหมายฉบับนี้ ทางสื่อต่าง ๆ ด้วย รวมทั้งบรรดาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ประชาชนเลือกตั้งเข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชนได้ให้การผลักดันเต็มที่ โดยได้นำร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 เข้าที่ประชุมสภา พร้อมทั้งให้ตัวแทนนักหนังสือพิมพ์เข้าร่วมเป็นกรรมาธิการในการประชุมด้วย เมื่อพิจารณาโครงสร้างของระบบการเมืองในยุคของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 จะเป็นดังนี้

เมื่อเนิ่นถึงแผนภาพนี้ จึงทำให้การเรียกร้องดังกล่าวที่กระทำผ่านทางรัฐสภา จึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยผลักดันให้การยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 สำเร็จลงได้ในยุคของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ประกอบกับประชาชนในยุคของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ มีการตื่นตัวทางการเมืองสูง ซึ่งเห็นได้จากการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งทั่วไปในปี 2531 ที่ปรากฏอยู่ในตารางดังกล่าวข้างต้น จากจุดนี้จึงเป็นส่วนที่ช่วยสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2 ด้วยว่า "การตื่นตัวทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยของกลุ่มประชาชน มีผลทำให้เกิดการยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42"

สมมติฐานที่ 3

"การเติบโตของเศรษฐกิจแบบเสรีในประเทศไทยมีส่วนทำให้เกิดการยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42"

การเติบโตของเศรษฐกิจในประเทศไทย สิ่งที่สามารถเป็นตัวชี้วัดได้นั้นดูได้จาก

1. รายได้ประชาชาติ
2. รายได้ของประชากรต่อคน
3. การลงทุนของต่างชาติในประเทศไทย

ในที่นี้จะแสดงให้เห็นถึงรายได้ประชาชาติ, รายได้ประชากรต่อคน และการลงทุนของต่างชาติในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521-2531 เพื่อจะได้นำมาวิเคราะห์ถึงความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในรัฐบาลแต่ละสมัย โดยศึกษาตั้งแต่ยุคสมัยรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร จนกระทั่งถึงรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ที่ได้ออกพระราชกำหนดยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42

รายได้ประชาชาติ และรายได้ของประชากรต่อคน

เป็นเครื่องชี้ถึงภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งแสดงถึงสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในรอบปี ในด้านการผลิต การบริโภค การลงทุน การออม รายได้และการใช้จ่ายของรัฐบาล ซึ่งสามารถสรุปออกมาเป็นตารางได้ดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางแสดงรายได้ประชาชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521-2531

พ.ศ.	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531
ล้านบาท	378,389	443,659	550,327	625,241	670,207	724,551	773,277	801,449	851,225	958,421	1,123,509

ที่มา : จากสำขามอลมาแนด ปี พ.ศ. 2525-2532

ตารางแสดงรายได้ประชากรต่อคน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521-2531

พ.ศ.	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531
บาท	10,300	11,843	14,255	16,096	16,906	18,174	18,968	19,287	20,364	22,599	26,412

ที่มา : จากสำขามอลมาแนด ปี พ.ศ. 2525-2532

จากตารางทั้ง 2 เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าสภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทยนั้น มีการเติบโตขึ้นทุก ๆ ปี ประชากรของประเทศไทยได้เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งรัฐบาลในแต่ละชุด ก็ได้พยายามชักชวนให้นักลงทุนทั้งในและนอกประเทศเข้ามาลงทุนในภาคอุตสาหกรรม โดยในยุครัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร ได้มีการประกาศลดภาษี รวมทั้งยังได้พยายามขยายการก่อตั้งเที่ยวด้วย แต่ในรัฐบาลยุคนี้การลงทุนของชาวต่างประเทศนั้นลดลงจากปีก่อน ๆ ซึ่งจะแสดงให้เห็นในเรื่องของการลงทุนของชาวต่างชาติในประเทศไทย เพราะบ้านเมืองในยุคนี้ยังไม่ค่อยมีเสถียรภาพทางการเมืองเท่าใดนัก อันเนื่องมาจากเพิ่งจะผ่านการปฏิวัติไป ทำให้ชาวต่างชาติยังมีกลัวการลงทุนในประเทศไทย แต่ในระยะต่อมาสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยก็เริ่มดีขึ้นเรื่อย ๆ อันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมทางการเมืองในประเทศเป็นตัวช่วยส่งเสริมด้วย

การลงทุนของชาวต่างชาติในประเทศไทย

การลงทุนของชาวต่างชาตินั้นเป็นสิ่งที่ช่วยชี้ให้เห็นถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นการระดมเงินทุนจากต่างชาติเข้ามาลงทุนในไทย นำเงินสกุลอื่น ๆ มาไหลเวียนในประเทศ และการลงทุนจากต่างชาติเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมทางการเมืองได้เป็นอย่างดีด้วย เพราะปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการลงทุนในประเทศไทยของชาวต่างชาตินั้น ปัจจัยที่สำคัญมากเป็นอันดับที่ 1 คือ เสถียรภาพทางการเมือง³ ซึ่งเป็นจุดอ่อนที่สำคัญของประเทศไทย อันเนื่องมาจากมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้ง รวมทั้งในประเทศที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นประเทศในยุโรป สหรัฐอเมริกา หรือในประเทศญี่ปุ่นนั้น นักธุรกิจหรือนักลงทุนจะคำนึงถึงควมมีเสถียรภาพของหนังสือพิมพ์ในประเทศนั้น ๆ ด้วย เพราะเป็นที่ยอมรับกันว่าเสถียรภาพของหนังสือพิมพ์คือเสถียรภาพของประชาชน การที่ประชาชนซื้อหนังสือพิมพ์ฉบับใดก็แสดงว่าประชาชนยอมรับเอาทัศนคติของหนังสือพิมพ์นั้นเป็นทัศนคติของตน เพราะฉะนั้นจึงถือได้ว่าเสถียรภาพของหนังสือพิมพ์เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจดำเนิน

³ จุฑาทิพย์ เอี่ยมจิตเมตตา, "การเปรียบเทียบลักษณะและผลกระทบของการลงทุนจากต่างประเทศในประเทศไทยในแต่ละช่วงเวลา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532), หน้า 139.

ธุรกิจอย่างหนึ่งด้วย เพราะเสรีภาพหนังสือพิมพ์ถือเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐาน เมื่อหนังสือพิมพ์มีเสรีภาพ การเมืองและการบังคับใช้กฎหมายก็เป็นไปตามกติกา

สำหรับการลงทุนของชาวต่างชาติ ในปี พ.ศ. 2519 หรือในสมัยรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร นั้น จากสถิติของการส่งเสริมลงทุนของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ปี 2521 พบว่า ในปีพ.ศ. 2519 นั้นได้มีการลงทุนทั้งสิ้น 2,511,100,000 บาท โดยแบ่งออกเป็นการลงทุนของไทยร้อยละ 90 และจากต่างชาติร้อยละ 10 ซึ่งในปีพ.ศ. 2518 นั้น มีการลงทุนจากต่างชาติในประเทศไทยถึงร้อยละ 16 จากการศึกษาทางด้านสภาพแวดล้อมทางการเมืองประกอบด้วยกัน พบว่าในปี พ.ศ. 2519 ได้เกิดการปฏิวัติขึ้นโดยพลเรือเอกสฤษดิ์ ลออยู่ และยังสามารถออกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 อันเป็นตัวกีดกันเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ด้วย จึงทำให้ชาวต่างชาติได้ลดการตัดสินใจที่จะมาประกอบกิจการลงทุนในประเทศไทยเสีย

ต่อมาการลงทุนจากต่างชาติในประเทศไทยโดดเด่นมากที่สุดในช่วงปลายพ.ศ. 2523 หรือในยุครัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ที่การเติบโตทางเศรษฐกิจเริ่มมีขึ้น โดยมีประเทศทางแถบเอเชียเข้ามาลงทุน ได้แก่ ญี่ปุ่น ไต้หวัน เกาหลี ฮองกง กลุ่มประเทศอาเซียน ออสเตรเลีย เป็นต้น ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมเบาและใช้แรงงานสูง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางแสดงโครงการที่ขึ้นในประเทศไทย

ช่วงปี พ.ศ. 2528-2533

	2528			2529			2530		
	จำนวน	การลงทุนรวม	ทุนจดทะเบียน	จำนวน	การลงทุนรวม	ทุนจดทะเบียน	จำนวน	การลงทุนรวม	ทุนจดทะเบียน
โครงการทั้งหมด	10	787.8	121.5	27	5,206.4	912.5	172	18,577.0	5,022.0
โครงการต่างชาติ ทั้งหมด	10	787.8	121.5	27	5,206.4	912.5	172	18,577.0	5,022.0

	2531			2532			2533		
	จำนวน	การลงทุนรวม	ทุนจดทะเบียน	จำนวน	การลงทุนรวม	ทุนจดทะเบียน	จำนวน	การลงทุนรวม	ทุนจดทะเบียน
โครงการทั้งหมด	224	18,861.6	8,253.6	277	26,412.1	10,282.1	414	74,818.1	30,402.9
โครงการต่างชาติ ทั้งหมด	135	14,827.7	4,790.1	196	20,913.7	5,980.2	292	60,804.2	15,878.7

ที่มา : จากกองการต่างประเทศ, สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

ตารางแสดงโครงการที่ขึ้นในประเทศไทยข้างต้น เป็นโครงการที่ชาวต่างชาติได้ยื่น
แสดงความจำนงไว้ (application) และต่อจากนั้นโครงการที่ได้ยื่นแสดงความจำนงไว้ ได้
รับการอนุมัติโครงการ (approved project) จนมาเป็นโครงการที่เริ่มขึ้น (start-ups)
ดังตารางข้างต้น

การลงทุนจากต่างประเทศได้เริ่มมากขึ้นตั้งแต่ปี 2529 เป็นต้นมา และได้มีการขอ
รับการส่งเสริมการลงทุนสูงสุดในปี 2531 โดยในปี 2529 มีจำนวนโครงการที่ต่างชาติถือหุ้น
ทั้งหมด 207 โครงการ แต่ในปี 2531 จำนวนโครงการนั้นได้เพิ่มขึ้นเป็น 1,271 โครงการ

การลงทุนจากยุโรประหว่างปี 2528-2533 มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะ
ในช่วงปี 2530-2533 ประเทศแถบยุโรปได้มาลงทุนในประเทศไทยสูงขึ้น ดังตารางต่อไปนี้

ตารางการลงทุนของประเทศแถบยุโรปในประเทศไทย

ช่วงปี พ.ศ. 2528-2533

ล้านดอลลาร์

2528	2529	2530	2531	2532	2533
13.32	17.74	47.74	125.63	123.43	170.75

จากตารางพบว่าเศรษฐกิจของประเทศไทยนั้น มีการเจริญเติบโตมากขึ้น และเป็น
ไปอย่างต่อเนื่อง ดัชนีชี้ให้เห็นถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นรายได้ประชาชาติ
รายได้ประชากรต่อคน และการลงทุนจากต่างชาตินั้นมีความสอดคล้องกัน โดยมีสัดส่วนที่แปรผัน
ตามกัน สภาพทางการเมืองก็เป็นตัวรับความสอดคล้องเหล่านี้ด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่าในช่วงปี
พ.ศ. 2531-2533 ซึ่งเป็นยุคของรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เศรษฐกิจของประเทศ
รุ่งเรืองขึ้นมาก เพราะสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยเต็มที่ ทำให้การลงทุน
จากต่างชาติเพิ่มมากขึ้นเป็นสิบเท่าตัวเมื่อเทียบกับยุคของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ในปี
2528-2529

ผลการเติบโตทางเศรษฐกิจของบ้านเมืองที่มีมากขึ้น หนังสือพิมพ์ได้กลายเป็นธุรกิจที่มีคนทำงานแห่งละเป็นร้อยเป็นพันคน นับเป็น "สุคทอง" ของหนังสือพิมพ์ไทย เมื่อมองบนแผงหนังสือพิมพ์ในกรุงเทพมหานครและตามเมืองใหญ่ ๆ แล้ว จะเห็นว่าทั้งหนังสือพิมพ์รายวัน รายปักษ์ วารสารอยู่อย่างมาช และแต่ละยอดฉบับมีจำนวนจำหน่ายที่น่าพึงพอใจ รวมทั้งได้มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในวงการหนังสือพิมพ์ โดยการใช้การเรียงพิมพ์ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ และได้ใช้คอมพิวเตอร์ในการวางรูปแบบนำ ใช้ในการบรรณาธิการ ใช้ในเรียงพิมพ์ ซึ่งการใช้คอมพิวเตอร์ทั้งระบบนั้นเดิมทีเคยใช้กันที่หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ และต่อมาได้มีผู้คิดค้นการวางอักษรไทยเพื่อใช้ในการเรียงพิมพ์ไปบรรจุในคอมพิวเตอร์ได้ ส่วนเครื่องพิมพ์หนังสือพิมพ์นั้น ปัจจุบันหนังสือพิมพ์ไทยหลายฉบับหรืออาจกล่าวได้ว่าทั้งหมดพิมพ์ด้วยระบบออฟเซตหลายฉบับพิมพ์รูปภาพสีแทนภาพขาวดำ

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทำให้หนังสือพิมพ์จำนวน 4 ฉบับ อันได้แก่ มติชน, ผู้จัดการ, บางกอกโพสต์ และเดอะเนชั่น ได้มีการนำหุ้นหนังสือพิมพ์เข้าตลาดหลักทรัพย์ เป็นบริษัทมหาชน ในปีพ.ศ. 2533 ดังนั้นเมื่อยังมีคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42 อยู่ ทำให้การปิดหนังสือพิมพ์ย่อมจะเป็นการกระทบกระเทือนไม่แต่ธุรกิจหนังสือพิมพ์เท่านั้น หากแต่กระทบกระเทือนตลาดหุ้น ซึ่งมีผู้ถือหุ้นเกี่ยวข้อเป็นร้อยเป็นพัน ทำให้ผลของความเสียหายมีการขยายตัวออกกว้างมากขึ้นกว่าเดิม ดังนั้นการเติบโตของเศรษฐกิจที่สูงขึ้น จึงส่งผลให้เกิดการยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 42

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย